

Markku Hämäläinen (keskellä) haki kurssilta sekä uutta tietoa että vahvistusta jo osaamilleen asioille. "Tällä kohteella on heinäys jäänyt tekemättä."

TAIMIKKO-OPPIA KÄYTÄNNÖSSÄ

Taimikonhoidon jatkokurssilla tutustuttiin erilaisiin palstoihin metsässä sekä keskusteltiin siitä, mitä kullakin kohteella kannattaisi seuraavaksi tehdä.

TEKSTI MARIA LATOKARTANO | KUVAT HANNE MANELIUS

Taimien määrän arvioinnissa onkivapa on oiva apuväline.

Markku Hämäläisen omat metsät sijaitsevat Konnevedellä. ”Metsässä on mukava olla. Näkee työnsä jäljen.”

Kurssilla vierailtiin monen sortin taimikoissa. Silmä harjaantuu parhaiten metsässä.

Mhy Keski-Suomen kehityspäällikkö Jussi Linnala ilahtui kurssilaisten osaamisesta.

Onkivapa päästää metallisen suhahduksen, kun **Markku Hämäläinen** lävyyttää sen täyteen mittaansa. Mittanauha osoittaa, että vavalla on mittaa 386 senttiä.

Pituus on syytä tietää tarkasti, sillä kohta vapaa käytetään avuksi taimikon tiheyden määrittämisessä. Koealaa varten tarvitaan ympyrä, jonka säde on 3,99 metriä. Jos käytössä oleva mitta on tätä lyhyempi, pitää erotus ottaa huomioon maastossa.

”Otan itse koealan yleensä niin, että laitan mitan tyvipään jonkun taimen kohdalle. Kun keskipiste on tarkka, on helppo ottaa huomioon ne taimet, joihin mitan kärki ei yllä mutta jotka etäisyytensä puolesta kuuluisivat koealaan”, opastaa Metsänhoitoyhdistys Keski-Suomen kehityspäällikkö **Jussi Linnala**.

Markku Hämäläinen ja 17 muuta taimikonhoidosta kiinnostunutta ovat mukana metsänhoitoyhdistyksen järjestämällä taimikonhoitokurssilla. Aamupäivällä taimikonhoidon teoriaan tutustuttiin luentosalissa, ja nyt iltapäivällä on tarkoituksena soveltaa teoriaa käytäntöön maastokohteilla.

Oikea ajankohta on tärkeä

Kuten Linnala aamupäivällä muistutti, metsä on ”omillaan” vasta ensiharvennusvaiheessa. Sitä ennen taimikkoa on hoidettava monella tapaa. Taimia on tarpeen mukaan

istutettava lisää, heinää on torjuttava ja vesakko raivattava varhaisperkauksen yhteydessä. Lopuksi taimikko on vielä harvennettava sopivaan kasvatustiheyteen.

Työtä on paljon, ja osa työvaiheista, kuten heinäntorjunta, voi olla tarpeen toistaa useampana vuotena. Tässä kohti ei kuitenkaan kannata heittäytyä laiskaksi.

”Viivästynyt taimikonhoito hidastaa ja heikentää puuston kasvua ja siirtää tulevia hakkuita – ja sitä mukaa puunmyyntituloja”, Linnala muistuttaa.

Toisaalta jokainen työvaihe maksaa, teki-pä työn itse tai teetti sen jollakulla toisella. Jotta kulut saadaan minimoitua, pitää työt ajoittaa oikein.

On turha perata taimikkoa vielä siinä vaiheessa, kun tiheys ja lehtipuuvesakko eivät haittaa kasvatettavia taimia. Toisaalta jo 2–3 vuoden viivästys voi vaikuttaa merkittävästi puuston tulevaan kehitykseen ja sitä kautta hakkuutuloihin. Joten milloin on oikea aika toimia?

Silmä harjaantuu metsässä

Kuopiolaisesta Markku Hämäläisestä tuli metsänomistaja vuonna 1994, kun hän osti isältään Konnevedellä sijaitsevan metsäpalstan. Siitä lähtien hän on opiskellut innokkaasti metsänhoitoa.

”Osallistun alan kursseille aina, kun mahdollista. Nyt olen sopivasti tilallani taimikoita raivaamassa ja pääsin lyömään kaksi karpästä yhdellä iskulla.”

Tämänkertaisessa kurssissa Hämäläistä kiinnosti erityisesti mahdollisuus päästä maastoon tutustumaan erilaisiin taimikko-kohteisiin ja pohtimaan, mitä siellä on tehty ja mitä vielä pitäisi tehdä. Hän uskoo, että silmä harjaantuu parhaiten metsässä. ”Kyllähän sitä teoriaa on helppo pälläpättää.”

Jussi Linnala johdattaa kurssilaiset ensimmäiselle kohteelle. Kulottunut heinä huojuu vyötärön korkuisena. Siellä täällä kasvaa jokunen yksittäinen koivu ja kuusi. ”Minkälaisia ajatuksia tämä kohde teissä herättää? Selvästi täällä on aikanaan tehty päätehakkuu, mutta mitä on tehty sen jälkeen?” Linnala kysyy.

Hämäläinen katselee ympärilleen. Hänestä näyttää totta puhuen siltä, ettei palstalla ole tehty mitään. Jokunen kuusi on saatu kasvuun, mutta ainakin heinäys näkyy unohtuneen pahan kerran.

Heitteillejätö näkyy

Paljastuu, että Hämäläinen on arvioineen oikeassa. Linnala viittooo kohti läheistä puhelinmastoa.

”Nyt ollaan operaattorin mailla. Tämä ei ole metsämaata, eivätkä tätä koske metsälain velvoitteet.”

Heinikossa kurssilaisille kirkastuu, mikä on lopputulos rehevähajaisella uudistus-alalla, jos se jätetään oman onnensa nojaan. Vuosien heitteillejätön jälkeen uuden metsän alkuun saattamisessa on iso urakka.

Muokkaus ja uudet taimet, on Linnalan kanta. Kurssilaiset innostuvat pohtimaan vaihtoehtoisia tapoja. ”Jos tuotaisiin lampaita ja täydennysistutettaisiin kuusella”, joku ehdottaa. ”Voisi olla hankalaa”, arvelee toinen. ”Niin, se vaatisi ne lampaat.” ”Lampaat ja ison kuokan.”

Kantovesoista ei tule metsää

Ensimmäisellä maastokohteella ei mitta-keppejä kannata kaivaa esiin, sillä taimia ei ole. Toisella kohteella näyttää jo hieman paremmalta.

”Jakaannutaan ryhmiin, joista jokainen ottaa muutaman koealan. Laskekaa puulaeittain ja kirjatkaa tulokset muistiin”, Linnala ohjeistaa.

Hämäläinen ryhmä, johon hänen lisäksi kuuluvat **Mari** ja **Jari Suuronen** sekä **Ilpo Pellinen**, ryhtyy työhön. Ensimmäisellä koealalla kuusia on seitsemän ja koivuja 11. Vaikuttaa siltä, että toiselle palstalle kuusia on aikanaan istutettu. Osa taimista on kuitenkin kuollut heinän alle, minkä vuoksi nykyinen taimikko on jonkin verran alle suositeltavan istutustiheyden (1 800 tainta hehtaarilla). Kuusten lisäksi palstalla kasvaa koivua ja haapaa.

”Mitä mieltä olette, voisiko tänne jättää koivua”, Jussi Linnala kysyy. Kysymys ei ole niin helppo kuin äkkiseltään luulisi. Oikeaa vastausta varten on kurkistettava koivun tyvelle. Käy ilmi, että

osa koivuista on syntynyt luontaisesti siemenestä, osa sen sijaan on lähtenyt vesomaan kannoista.

”Jättäisin pienet, siemensyntyiset koivut. Kantovesat ottaisin pois”, Markku Hämäläinen ehdottaa.

Linnala nyökkää. Kantovesoista ei metsää rakenneta. Mitä raivauksen ajankohtaan tulee, ryhmä on yksimielinen: mieluummin heti kuin kohta.

Yllätys koealalla

Linnala kiinnittää kurssilaisten huomion vielä kahteen lähellä kasvavaan isoon haapaan. Jos niitä ei kaulata, ne puskevat taimikkoon jatkuvasti uusia taimia. Koska haavalla ei juuri ole kysyntää, sitä ei kannata kasvattaa kuusikosakaan. Männiköstä haavanvesat kannattaa hävittää, koska ne toimivat väli-isäntänä männynversoruosteeksi kutsutulle sienitaudille. Sieni vioittaa ja tappaa männyn vuosikasvaimia ja aiheuttaa kasvutappiota ja laatuviikaa. Kolmannella ja neljännellä maastokohteella metsätyyppi muuttuu. Kuuset ja koivut antavat tilaa männylle. Noin kahdeksanvuotiaat taimet kurottavat latvojaan parin metrin korkeuteen.

Taimet näyttävät laadukkailta ja niitä on paikoin jopa liian runsaasti, mutta Hämäläistä mietityttää.

”Näyttää siltä, että mäntyjä ei ole harvennettu ollenkaan. Koivut on sen sijaan otettu pois kokonaan niin, että taimikkoon on paikoin jäänyt aukkoja.” ➤

Kursseja tarjolla

Taimikonhoitokoulutusta järjestävät metsänhoitoyhdistysten lisäksi Suomen metsäkeskus sekä nuorisolle 4H-yhdistykset. Tapiolla on tarjolla myös taimikonhoidon verkkokurssi.

Koulutuksessa opiskellaan taimikonhoidon perusteiden ja käytännön lisäksi myös raivaussahan käyttöä ja huoltamista.

Kursseja kannattaa kysyä omasta metsänhoitoyhdistyksestä

LISÄTIETOJA
mhy.fi | tapio.fi

Ylitiheässä taimikossa voivat sienitaudit tehdä tuhojaan. Jussi Linnala tutkii kuusen runkoa: onko tuossa koro?

Markku Hämäläinen heittää lakkinsa taimikkoon. Oikea kohta koealalle on siinä, mihin lakki putoaa.

VEROVINKKI

Metsätalouden harjoittamiseen liittyvät kurssit ja opintomatkat ovat verovähennyskelpoisia vuosimenoja.

Vähennyskelpoisia ovat myös kaikki taimikonhoidon työvälineet, kuten raivaussaha ja sen polttoaine, huolto ja korjaukset, vesuri, raivausveitsi sekä taimikon tiheyden mittaamiseen tarvittava onkivapa tms. mittakeppi.

Kenties metsuri on tehnyt ratkaisunsa hirvien vuoksi? Koivut saattaisivat houkuttaa niitä taimikkoon.

Linnalan mukaan karu maa ei varsinaisesti ole koivulle paras mahdollinen, mutta hän on Hämäläisen kanssa samaa mieltä siinä, että tasaisuuden nimissä niitä olisi voinut taimikkoon jättää.

Taimia onkin liikaa

Viereisellä palstalla Hämäläisen ryhmä ryhtyy ottamaan jälleen uutta koealaa.

”20, 21, 23... hetkinen! Nyt teki metsuri meille källin!”

Tiheässä kylvötuppaassa kaikki taimet eivät olleetkaan kannossa kiinni.

Mutta onko metsuri kuitenkin jättänyt taimikon liian tiheäksi? Koealamittausten mukaan runkoluku huitelee noin 4 000 taimetta per hehtaari.

”Kemera-lain mukaan tiheys saisi taimikon harvennuksen jälkeen olla 3 000 runkoa hehtaarilta, joten siltä osin tämä ei täytä kriteerejä”, Linnala sanoo.

Periaatteessa taimikon tulisi harvennuksen jälkeen selvitä ensiharvennuksen asti ilman toimenpiteitä. Nyt näyttää siltä, että vähintään ennakkoraivaus on tehtävä, ennen kuin moto voidaan päästää leimikkoon.

”Jos katsotte latvoja, näette, miten lähellä ne ovat toisiaan. Kasvu kärsii varmasti, kun

puut ovat liian lähellä toisiaan”, Linnala sanoo.

Merkitty taimi erottuu

Aina taimettuminen ei ole tasaista. Riittävän monet koealat antavat taimitilanteesta puolueettoman tuloksen mutta vain, jos ne on otettu ilman etukäteisharkintaa.

”Kävelkää siihen pisteeseen, josta aiotte koealan ottaa. Ottakaa lakki päästä, heittäkää se ja mitatkaa koeala siitä, mihin lakki putoaa”, Linnala opastaa.

Hämäläinen tekee työtä käskettyä. Koeala osuu kohtaan, josta taimia ei löydy yhtäkään.

On kuin näkymätön käsi olisi jakanut taimikon kahteen osaan. Alaosaa peittää täystiheä taimikko, yläkulma sen sijaan ammottaa tyhjiyttä.

Taimeton ala on pienekö, vain joitakin aareja. Linnalan mukaan jatko on kiinni maanomistajan aktiivisuudesta.

”Kyseessä on yksittäinen nurkka, jolle ei välttämättä tarvitse tehdä mitään. Jos päädytään täydennysistutukseen, niin suosittelisin merkkamaan taimet kepillä, muuten niitä ei ensi syksynä vatukon seasta löydä.”

Kurssin jälkeen Markku Hämäläinen on tyytyväinen. Moni aiemmin kuultu tai itse havaittu oppi on saanut vahvistuksen. On aika kääntää auton keula kohti Konneveettä, jossa oma taimikko odottaa raivaajaansa. ●

» Ottakaa lakki
päästä ja
heittäkää se. »